

**AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVAN JA
VALMISTAVAN
KOULUTUKSEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS
ÄHTÄRIN AMMATTI-INSTITUUTISSA**

Sirpa Mäkinen
Maija-Liisa Paananen
Kehittämishankeraportti
Syyskuu 2007

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Tekijä(t) Mäkinen Sirpa, Paananen Maija-Liisa	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen suunnittelu ja kehittäminen Ähtärin ammatti-instituutissa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, ammatillinen erityisopettajakoulutus		
Työn ohjaaja(t) Hirvonen Maija		
Toimeksiantaja(t) Ähtärin ammatti-instituutti		
Tiivistelmä <p>Ähtärin ammattituutti sai kesällä 2006 päätöksen Opetushallitukselta järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa kokeilukoulutusta vuosina 2006 – 2009. Kehittämishakkeessamme käsittelemme ammatillisen koulutuksen keskeyttämiseen johtaneita syitä sekä toimenpiteitä niiden vähentämiseksi. Työssämme kuvaamme koulutuskokeilu-prosessin etenemistä oppilaitoksessamme sekä opetussuunnitelmatyötä.</p> <p>Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen avulla pyritään madaltamaan nuorten kynnystä siirtyä perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi sen avulla pyritään vähentämään nuorten opintojen keskeyttämistä esimerkiksi väärän koulutuslavalinnan vuoksi.</p> <p>Ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen tarkoituksena on tutustuttaa opiskelija eri ammattialoihin ja antaa nuorelle mahdollisuus kehittää opiskelutaitojaan ja yleistä elämänhallintaansa. Samalla vähennetään nuorten riskiä syrjäytyä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Keskeyttäminen, ohjaava koulutus, syrjäytyminen, valmentava koulutus		
Muut tiedot Liite: Ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuskokeilun (20-40 ov) opetussuunnitelma Ähtärin ammatti-instituutissa		

Author(s) Mäkinen Sirpa, Paananen Maija-Liisa	Type of Publication Development project report	
	Pages 41	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Ähtäri Vocational Institute Plan for Preparatory Training in Vocational Education		
Degree Programme Vocational Teacher Education College, Vocational Special Needs Teacher Education		
Tutor(s) Hirvonen Maija		
Assigned by Ähtäri Vocational Institute		
Abstract <p>In the spring 2006 the Finnish National Board of Education made a decision that the Ähtäri Vocational Institute has to arrange guiding and preparing experimental vocational education during the years 2006-2009. In our developing project we are dealing with the reasons why the students drop out the school and the actions which are taken to reduce the number of drop outs. In this work we are trying to describe how this experimental educational process is advanced and how the education plan for this purpose is processed in our institute.</p> <p>To encourage the young people to choose the vocational basic education after the comprehensive school is done by means of guiding and preparing vocational education. This kind of education decreases the number of drop outs of the studies which are caused for example by wrong education choices.</p> <p>The meaning of the guiding and preparing vocational education is to familiarize a student to different professions and give a young person the chance to develop studying and living skills. At the same time the risk of ending up outside society is decreased.</p>		
Keywords Dropping out, guiding education, excllution, preparatory training		
Miscellaneous Appendix: Ähtäri Vocational Institute Plan for Preparatory Training in Vocational Education		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	2
2 TAUSTAA KOULUTUKSEN ALOITTAMISELLE	3
2.1 Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen	6
2.2 Opintojen keskeyttämisen syitä ammatillisessa peruskoulutuksessa	8
2.3 Toimenpiteitä opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi	11
3 AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVA JA VALMISTAVA KOULUTUS	15
3.1 Ohjaavan ja valmistavan koulutuksen ja opintojen muodostuminen	18
3.2 Opinto-ohjauksen ja opiskelun järjestäminen	18
3.3 Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetusjärjestelyt	19
4 AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN (OVA) OPETUSSUUNNI- TELMATYÖPROSESSIN ETENEMINEN ÄHTÄRIN AMMATTI- INSTITUUTISSA	21
4.1 Lukuvuosi 2006-2007	21
4.2 Toiminnan kehittämiskohteita ja arviointia.....	22
5 YHTEENVETO	25
LÄHTEET	27
LIITTEET.....	29
Liite 1	29
Liite 2	33
Liite 3	36
Liite 4	39
Liite 5	41

1 JOHDANTO

Ähtärin ammatti-instituutissa sai kesällä 2006 päätöksen Opetushallitukselta järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa kokeilukoulutusta vuosina 2006-2009. Kehittämishankkeenamme olemme laatineet opetussuunnitelman oppilaitokseemme ko. koulutukseen.

Koulutuksen tavoitteena on madaltaa siirtymäkynnystä perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ja vähentää ammatillisen koulutuksen alkuvaiheen keskeyttämistä.

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus on suunnattu perusopetuksen päättävälle nuorille, joilla ei vielä ole selkiintynyttä käsitystä ammatinvalinnastaan tai joilla ei ole riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai opinnoista suoriutumiseen. Koulutus ei ole tarkoitettu erityistä tukea tarvitseville nuorille, kuten ammatilliseen koulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus.

Oppilaitoksemme, Ähtärin ammatti-instituutti, on perinteinen toisen asteen ammatillista koulutusta antava oppilaitos, jossa opiskelee noin 300 nuorta joko tekniikan ja liikenteen tai majoitus-, ravitsemis- ja talousalan osastolla. Oppilaitostamme ylläpitää Suomenselän koulutuskuntayhtymä, jonka jäsenkuntia ovat Alavus, Lehtimäki, Multia, Pylkönmäki, Soini, Töysä, Virrat ja Ähtäri.

Toimimme molemmat ammatillisten aineiden lehtoreina majoitus- ravitsemis- ja talousalalla. Lukuvuona 2005-2006 kokeilimme osastollamme kehittämämme ns. kotitalouskymppiä (ammattikymppi), joka osittain vastasi nykyistä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta. Koska ammattikymppiin ei ollut olemassa selkeää rahoitusmallia, oppilaitoksemme kiinnostui keväällä 2006 kyseisestä kokeiluohjelmasta. Näimme tämän opetussuunnitelman kehittämisen selkeänä jatkumona ammattikympille laajennettuna koskemaan koko oppilaitostamme.

2 TAUSTAA KOULUTUKSEN ALOITTAMISELLE

Opetusministeriö on kehittämissuunnitelmassaan Koulutus- ja tutkimus 2003-2008 asettanut keskeisimmiksi haasteiksi koulutusjärjestelmän toimivuudelle koulutusasteiden välisten nivelvaiheiden tehostamisen sekä koulutuksen keskeyttämisen vähentämisen ja läpäisyn parantaminen. Toimintaympäristön muutokset, kuten esimerkiksi väestön ikääntyminen, nuorten ikäluokkien pieneneminen, ammattitaitovaatimusten kasvu, globaali kilpailu työvoimasta jne. edellyttävät osaltaan mahdollisimman tehokasta ja laadukasta koulutusta koko ikäluokalta.

Kehittämissuunnitelman mukaan perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen siirtymäkynnyksen madaltamiseksi ja toisaalta ammatillisen koulutuksen alkuvaiheen keskeyttämisen vähentämiseksi ammatillisen koulutuksen yhteyteen kehitetään ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, josta opiskelija voi joustavasti siirtyä tutkintoon johtavaan koulutukseen. Koulutus on suunnattu erityisesti sellaisille perusopetuksen päättävillä nuorilla, joilla ei ole vielä riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen ja ovat siitä syystä vaarassa jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle ja syrjäytyä.

Nuorten siirtymistä perusopetuksesta jatko-opintoihin pyritään lisäämään ja nopeuttamaan. Tavoitteen toteutumista ja käynnistettyjä toimenpiteitä arvioimaan opetusministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli lisäksi esittää, minkälaisella toimenpid kokonaisuudella perusopetuksen jälkeiset jatkokoulutusmahdollisuudet voidaan jatkossa turvata koko ikäluokalle. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe ei ole vain kahden koulutusasteen välinen taitekohta, jossa tehdään valintoja jatko-opinnoista. Nivelvaihe on ymmärrettävä pidempänä siirtymävaiheena, jossa nuori asteittain selkiinnyttää suuntautumistaan ja pyrkimyksiään jatko-opintoihin ja ammattiin liittyen. Nivelvaiheen kysymyksiä ovat niin perusopetuksen sisällöt ja opetusjärjestelyt, oppilaanohjaus ja lisäopetus kuin toisen asteen koulutuksen keskeyttäminen ja koulutusalan tai -väylän vaihto. Työryhmä on

muistiossaan tarkastellut nivelvaihetta laajana moniammatillista yhteistyötä vaativana haasteena.

Työryhmä esittää perusopetuksesta välittömästi jatkokoulutukseen siirtymiselle asetetun koulutuspoliittisen tavoitteen tarkistamista siten, että vuonna 2008 97 % ja vuonna 2009 97,5 % perusopetuksen päättävistä aloittaisi samana vuonna toisen asteen koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa. Työryhmä esittää laajaa 30 ehdotusta käsittävää toimenpidekokonaisuutta, jonka avulla ehdotettu tavoitetaso voidaan saavuttaa. Toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan myös siihen, että aloitettu koulutus suoritetaan loppuun opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Työryhmä ehdottaa, että perusopetuksessa kehitetään erilaisia varhaisen puuttumisen keinoja syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten koulunkäynnin tukemiseksi, kohdennetaan opettajien perus- ja täydennyskoulutusta oppilaiden ongelmien tunnistamiseen ja käsittelyyn, lisätään työ- ja käytäntöpainotteisia opetus- ja työskentelymuotoja, säädetään oppilaille oikeus henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen sekä uudistetaan oppilaanohjauksen sisältöjä ja menetelmiä.

Perusopetuksen lisäopetus tulisi esityksen mukaan säätää nuoren subjektiiviseksi oikeudeksi ja samalla sen järjestäminen velvollisuudeksi kunnille. Lisäopetuksen sisältöjen ja menetelmien tulee joustaa nykyistä enemmän oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Työryhmä esittää lisäksi säännösten muuttamista siten, että lisäopetukseen voisivat saman ja edellisen vuoden perusopetuksen päättäneiden lisäksi hakeutua myös perusopetuksen kaksi vuotta aikaisemmin päättäneet. Lisäopetuksen rahoituksen oppilasmäärälaskennassa työryhmä esittää otettavaksi käyttöön kevään ja syksyn laskentapäivät ammatillisen ja lukiokoulutuksen menettelyä vastaavasti.

Työryhmä esittää vuonna 2006 käynnistettävän ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen laajentamista

asteittain siten, että aloittajatavoite olisi noin 2 000 vuodesta 2009 lukien. Ammatillisia perustutkintoja työryhmä esittää kehitettäväksi siten, että tutkintojen osista olisi mahdollista koota kokonaisuuksia, joita suorittamalla voitaisiin muodostaa yksilöllisiä polkuja työelämään niille nuorille, joilla ei ole valmiuksia yhtäjaksoisesti suorittaa koko kolmivuotista ammatillista perustutkintoa. Ammatillinen koulutus tulisi lisäksi nykyistä joustavammin voida aloittaa teoriaopintojen sijasta ammattitehtäviin tutustuttavalla työvaltaisella opiskelulla.

Työryhmä esittää, että toisen asteen yhteishakujärjestelmää uudistetaan siten, että koulutukseen hakeutuminen ja pääsy tehostuvat. Vuonna 2007 käyttöön otettavan sähköisen hakujärjestelmän avulla voidaan seurata reaaliaikaisesti haku- ja valintaprosessien etenemistä ja täyttää vapautuvia paikkoja nykyistä tehokkaammin. Tehostettua tukea ja ohjausta tarvitseville perusopetuksen päättävillä nuorilla koulujen tulisi laatia yhdessä kodin kanssa jatkokoulutus- ja urasuunnitelma.

Työryhmän mukaan toisen asteen opiskelijoiden opintotukea tulee kehittää asteittain siten, että vanhempien luona asuvien ja 17-vuotiaiden itsenäisesti asuvien opintotuen vähimmäismäärä korotetaan lapsilisän tasolle, lapsilisän tasoinen opintoraha myönnetään ilman vanhempien tuloihin perustuvaa tarveharkintaa ja lapsilisän suuruinen opintoraha korotetaan enintään kaksinkertaiseksi, jos vanhemmat ovat pienituloisia.

Opiskelijoiden joustavaa siirtymistä koulutusmuodosta toiseen tulee kehittää siten, että siirtyminen on mahdollista muulloinkin kuin yhteishaun ajankohtina. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä tulee lisätä yhteisen opetustarjonnan järjestämisessä. Kansanopistojen tarjontaa erityisesti lisäopetuksen ja muille kuin oppivelvollisille tarkoitetun perusopetuksen järjestämisessä on hyödynnettävä nykyistä enemmän.

Nuorten työpajojen sekä perus- ja lisäopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteistyössä keskitytään niihin nuoriin, jotka keskeyttävät joko perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksen tai eivät

sijoitu perusasteen jälkeiseen koulutukseen. Yhteistyön tulee mahdollistaa nuoren joustava liikkuminen koulun/oppilaitoksen ja työpajan välillä. Opetuksen/koulutuksen järjestäjän ja työpajan yhteistyön tulee perustua sopimukseen, jossa yhteistyön muodot, vastuut ja korvaukset määritellään. Työpajajakson pituus tulee voida määritellä nuoren yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Työpajatoiminnassa nuoren hankkima osaaminen tulee tunnustaa ja hyväksilukea osaksi suoritettavaa koulutusta tai tutkintoa.

Kuntien tulisi muodostaa kunnallisia tai seutukunnallisia eri viranomaisista koostuvia yhteistyöryhmiä koordinoimaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja elinolojen kehittämistä ja seuranta. Tämä lisää palvelujen tunnettuutta, laatua ja oikeaa kohdentumista sekä säästää resursseja. Moniammatillinen yhteistyö mahdollistaa myös riittävän varhaisen puuttumisen lapsen ja nuoren vaikeuksiin. (Opetusministeriö 2005).

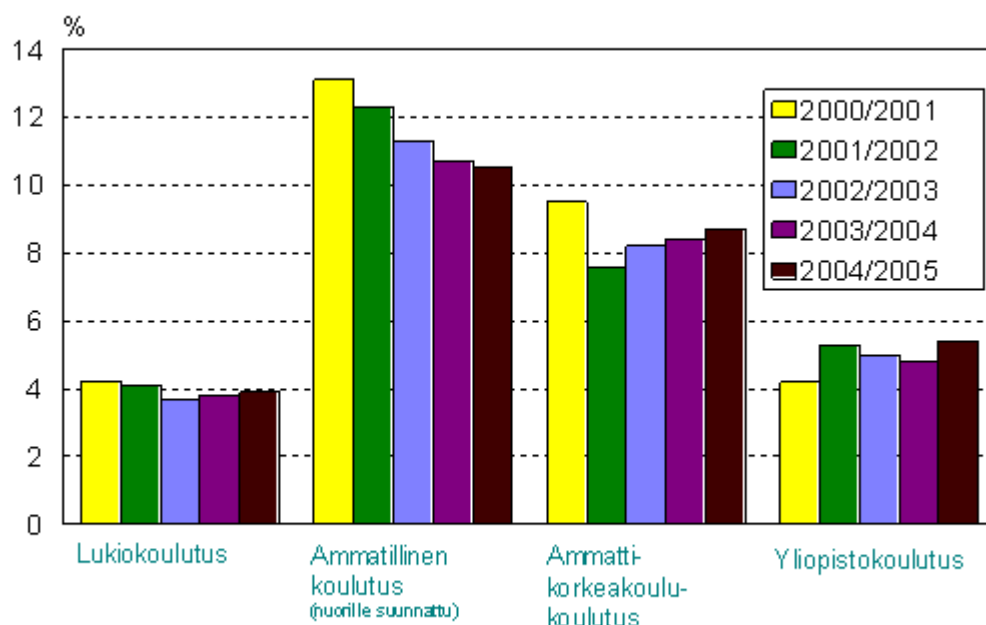
2.1 Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen

Opintojen keskeyttäminen lisääntyi yliopisto-, ammattikorkeakoulu- ja lukiokoulutuksessa, mutta väheni ammatillisessa koulutuksessa. Tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoista vajaa 6 prosenttia keskeytti opinnot eikä jatkanut missään tutkintoon johtavassa koulutuksessa lukuvuoden 2004-2005 aikana. Eniten keskeyttäneitä oli nuorille suunnatussa ammatillisessa koulutuksessa ja vähiten lukiokoulutuksessa. Edellisvuoteen verrattuna keskeyttäminen lisääntyi yliopisto-, ammattikorkeakoulu- ja lukiokoulutuksessa. Ammatillisessa koulutuksessa keskeyttäminen on viiden vuoden ajan jatkuvasti vähentynyt. Todellisten muutosten ohella kehitykseen on vaikuttanut tilastoaineiston laadun paraneminen ja tilastoinnin muutokset. (Tilastokeskus 2005).

Lukiokoulutuksen keskeytti 4 prosenttia ja nuorille suunnatun ammatillisen koulutuksen 10,5 prosenttia opiskelijoista. Ammattikorkeakoulukoulutuksessa keskeyttäneitä oli vajaat 9 prosenttia ja yliopistokoulutuksessa runsas 5 prosenttia opiskelijoista. Osa (1,1 %) keskeyttäneistä jatkoi toisella koulutussektorilla, esimerkiksi lukio-opiskelija ammatillisessa koulutuksessa. Osa opiskelijoita vaihtoi opiskelualaa tai oppilaitosta eivätkä näin periaatteessa keskeyttäneet opintojaan kokonaan vaan vain tietyt opinnot tietyssä oppilaitoksessa. Näissä tapauksissa voidaan puhua positiivisesta keskeyttämisistä. Hyväksi keskeyttämiseksi voidaan laskea myös ne tapaukset, joissa opiskelija siirtyi ilman ammattitutkintoa työelämään. (Tilastokeskus 2005).

TAULUKKO 1. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa opintojen keskeyttäminen koulutussektoreittain lukuvuonna 2004-2005

Koulutussektori	Keskeytti opinnot omassa koulutussektorissaan %	Vaihtoi koulutussektoria %	Keskeytti kokonaan tutkintoon johtavan koulutuksen %
Lukiokoulutus	3,9	1,9	2,0
Ammatillinen koulutus (nuorille suunnattu)	10,5	1,1	9,4
Ammattikorkeakoulutus	8,7	2,2	6,4
Yliopistokoulutus	5,4	0,7	4,7
Yhteensä	7,1	1,4	5,7

KUVIO 1. Lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulutuksessa ja yliopistokoulutuksessa opintojen keskeyttäminen lukuvuosina 2000/2001 – 2004/2005
(Tilastokeskus 2005).

2.2 Opintojen keskeyttämisen syitä ammatillisessa peruskoulutuksessa

Opetusministeriön asettaman perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistion mukaan ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen yleisempiä syistä ovat:

- väärä koulutusvalinta
- oppimis- ja opiskeluvaikeudet
- opiskeluun liittyvät motivaatio-ongelmat
- henkilökohtaiset syyt
- taloudelliset syyt
- siirtyminen työelämään

Monissa tutkimuksissa suurimmaksi keskeyttämisen syyksi on noussut epäonnistunut koulutusvalinta. Väärän alavalinnan taustalla voi olla

tietämättömyys alasta tai se, ettei opiskelija ole päässyt ensisijaiseen hakukohteeseen. 16-vuotiailla nuorilla ammattisuunnitelmat eivät ole vielä täysin hahmottuneet, vaan koulutusvalintoihin vaikuttavat lähinnä kaverit ja vanhemmat. Nuorilla ei myöskään ole valmiuksia tai kiinnostusta hakea tietoa mahdollisista opiskelupaikoista ja -aloista. Osa nuorista taas saattaa pettyä ammattioppilaitoksen koulumaisuuteen ja teoriapainotteisuuteen. Voi myös olla, että nuoren saamat valintapisteet ovat niin heikot, että niillä ei ole mahdollista päästä halutulle alalle. Aina ei siis ole edes mahdollisuutta valita, vaan pitää sopeutua siihen oppilaitokseen ja alaan, johon on päässyt. Nämä pakkovalinnat aiheuttavat keskeyttämistä. (Ihatsu & Koskela 2001, 16-18; Meriläinen 1998)

Karisto ja Montén (1997, 99-112) ovat liittäneet opintojen keskeyttämiseen kodin, oppilaitoksen ja asuinalueen sosiaalisen ja kulttuurisen taustan. Pedagogisen eetoksen käsitteellä he viittaavat nuorten sisäistämään koulutushalukkuuteen ja sitä säätelevään kulttuuriympäristöön. Nuori ei esimerkiksi anna koulutukselle arvoa, koska hän on kotona oppinut koulukielteisen asenteen ja suhtautumistavan. Myös lähialueen koulutusmahdollisuuksien vähäisyys tai naapuristo ja kaverit vaikuttavat nuoren suhtautumiseen.

Oppimis- ja opiskeluvaikeudet sekä opiskeluun liittyvät motivaatio-ongelmat voidaan liittää toisiinsa. Oppimisvaikeuksiin liittyvät usein vaikeudet opinnoissa. Opinnoille asetettuja tavoitteita ei kyetä saavuttamaan kohtuullisella työmäärällä, vaan opiskelu vaatii paljokaikaa ja tukea. Näissä ongelmatilanteissa nuori muodostaa itselleen helposti kuvaa itsestään oppijana, ja jos opinnot eivät suju, muodostuu nuorelle itsestään kuva heikkona oppijana. (Ihatsu & Koskela 2001, 17; Hämäläinen 1996, 32) Tästä aiheutuva ketju voidaan selittää Banduran (1986) klassisen suorituskykyteorian mukaan. Banduran mukaan ihmisen käsitykset omista kyvyistään ja tulosodotuksistaan suuntaavat ihmisen ponnisteluja. Heikon oppijaminäkäsityksen omaavat henkilöt eivät edes yritä hakeutua koulutukseen, jossa eivät usko pärjäävänsä, tai luopuvat opinnoista esteitä kohdatessaan.

Oppimis- ja opiskeluvaikeudet eivät kuitenkaan riipu pelkästään opiskelijan ominaisuuksista, vaan suuri merkitys vaikeuksien hallinnan suhteen on opettajilla, käytetyillä opetusmenetelmillä sekä oppilaitoksen ilmapiirillä. Opettajiin, oppilaitoksiin ja koulujärjestelmään voidaan liittää myös opiskelijoiden oppilaitokseen sitoutumisen ongelmat. Toki opiskelijan oma suhtautuminen koulutukseen vaikuttaa hänen sitoutumiseensa, mutta on myös havaittavissa, että opettajien lausumat ja teot, luokkatoverien kannustaminen, opetussuunnitelmat, työskentelyaikataulut, opintolinjojen eriarvoisuus ja suosituimmuus sekä ”kouluttautumispakko” aiheuttavat keskeyttämisää. Koulutuspaikkoihin syntyy imua, kun toisilla aloilla koulutuspaikkoja on enemmän kuin hakijoita. Oppilaitokset haluavat ottaa kaikki opiskelijat sisään, sillä jokaisesta opiskelijasta saadaan yksikköhintana rahaa. Opiskelijan kannalta taas opintoihin kannustava yhteiskunnan rahallinen avustus toimii työntövoimana opintoihin. (Rantanen & Vehviläinen 2007, 28).

Myös henkilökohtaiset syyt ja elämäntilanne nähtiin syynä keskeyttämissiin. Nuoruus on elämänvaiheena vaikeaa aikaa, jolloin joudutaan hankaliin tilanteisiin. Toisten opiskelijoiden kanssa saattaa tulla ongelmia vapaa-aikana. Opettajien kanssa taas yhteydenottoja tulee koulussa normaaleissa vuorovai-
kutustilanteissa. Nuorten perhesuhteissa saattaa myös tapahtua muutoksia. Okkosen tutkimuksen mukaan lähes kaikilla nuorilla oli jossain vaiheessa elämää tapahtunut jonkinlaisia muutoksia perhesuhteissa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi vanhempien avioero tai kuolema tai nuoren omaan parisuh-
teeseen liittyvät muutokset. Näillä kaikilla on vaikutusta opiskeluun. Henkilökohtaisia syitä opintojen keskeyttämiseen ovat myös sairaudet, päihteiden käyttö ja taloudelliset vaikeudet. (Ihatsu & Koskela 2001, 26-27)

Elisa Rantanen ja Jukka Vehviläinen ovat koonneet raporttiinsa Kannattavaa opiskelua? – Opintojen keskeyttäminen ammatillisissa oppilaitoksissa listaan keskeyttämiseen vaikuttavista tekijöistä. (liite 1)

2.3 Toimenpiteitä opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi

Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen on vähentynyt tasaisesti niiden vuosien aikana, jolloin tilastointia on suoritettu.

Keskeyttämisen vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä on toteutettu laajasti, (mm. opinto-ohjaus ja erilaiset opiskelijoiden tuki- ja neuvontapalvelut erityisesti opintojen alkuvaiheessa sekä ammatillisten oppilaitosten innopajatoiminta). Myönteiseen kehitykseen ovat vaikuttaneet myös tulosrahoituksen valmistelun ja käyttöönoton ajoittuminen tarkastelujaksolle. Tulosrahoituksessa keskeyttämisen vähenemisellä ja läpäisyn tehostumisella on merkittävä vaikutus (painoarvo 28 % koulutuksen järjestäjän tulosrahoitusindeksiä laskettaessa). Uuden tilastoinnin käynnistyminen ja ilmiöalueen seurannan tiedostaminen ovat omalta osaltaan vaikuttaneet keskeyttämisen vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden lisääntymiseen. Lisäksi myönteiseen kehitykseen on ollut vaikuttamassa myös nuorten osallisuutta edistävän poikkihallinnollisen yhteistyöhankkeen toimenpiteet nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Todellisen keskeyttämisen vähenemisen lisäksi kehitykseen on jossain määrin voinut vaikuttaa myös tilastoaineiston laadun paraneminen.

Ammatillisten oppilaitosten innopajatoiminta on ollut kokeilu- ja kehittämisprojekteina käynnissä jo vuodesta 1998 lähtien, jolloin käynnistettiin 28 innovatiivista pajaprojektia Euroopan sosiaalirahaston rahoituksella. Tämän jälkeen keskeyttämisen ehkäisemiseen keskittyviä projekteja on ollut samanaikaisesti käynnissä vuosittain 28-42. (Opetusministeriö 2005).

Elisa Rantasen ja Jukka Vehviläisen raportti Kannattavaa opiskelua? – Opintojen keskeyttäminen ammatillisessa oppilaitoksessa tarkastelee sitä, miten vuosina 2000-2006 toteutetut , keskeyttämisen vähentämiseen ja toisen asteen ammatilliseen koulutukseen aktivointiin pyrkivät, Opetushallituksen koordinoimat ESR-projektit ovat onnistuneet toiminnassaan.

Raportin mukaan oppilaitoksissa on toteutettu toimenpiteitä, jotka tähtäävät keskeyttämisen vähenemiseen:

Joustavat opiskelumahdollisuudet

Joustavia opiskelumahdollisuuksia on lisätty ja kehitetty koska heterogeeninen opiskelijaryhmä vaatii monipuolisia opetusmenetelmiä ja opiskelumahdollisuuksia. Oppilaitoksissa on opittu ymmärtämään, että opiskelijat oppivat eri tavalla ja että tämä vaatii opettajilta ja tukihenkilöiltä taitoa opettaa eri asioita eri tavoin

Ongelmien ennaltaehkäisy

Opiskelijoilla on yhä useammin elämänhallinnan ongelmia, oppimisvaikeuksia, sosiaaliasia ongelmia tai päihdeongelmia. Ongelmien lisääntyttyä oppilaitoksissa on alettu panostaa ongelmiin puuttumiseen kokonaisuudessaan eli niiden havaitsemiseen, seurantaan sekä niihin puuttumiseen. Keskeyttämistä ennakoivien tekijöiden; poissaolot, syrjäytyminen, päihteiden käyttö, häiriköinti, kotitehtävien tekemättä jättäminen sekä välinpitämättömyys opintoja kohtaan, tunnistaminen on tehostunut ja niihin puututaan riittävän aikaisessa vaiheessa etteivät ongelmat ehdi kasaantua. Tästä syystä on tärkeää, että jokainen oppilaitoksen henkilökunnan jäsen tunnistaa tekijöitä, jotka liittyvät keskeyttämisaikaisiin.

Yhteistyö

Yhteistyö oppilaitoksissa tarkoittaa moniammatillista yhteistyötä oppilaitoksen ulkopuolella, yhteistyötä perusopetuksen kanssa ns. nivelvaiheessa, opettajien ja opiskelijahuollon välistä yhteistyötä, oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä sekä henkilökunnan ja projektitoimijoiden välistä yhteistyötä. Oppilaitoksissa eri henkilöstöryhmien, kuten opettajien opinto-ohjaajien, kuraattorien ja johdon, yhteistoimintaa pidetään yleisesti tärkeänä, koska yhteistyön uskotaan edistävän joustavaa ja sujuvaa toimintaa oppilaitoksessa niin henkilökunnan toiminnan kuin opiskelijoiden tukemisenkin kannalta. Myös hyvä yhteistyö lisää työssä viihtymistä, parantaa työympäristön yleistä ilmapiiriä ja näin ollen lisää myös työssäjaksamista. Oppilaitoksen ulkopuolisen yhteistyön on tarkoitus on luoda nuorille mahdollisuuksia ja erilaisia väyliä elämään opintojen jälkeen sekä auttaa opiskelijoita heidän opiskeluunsa tai muuhun elämään liittyvissä ongelmissa

Opiskelijahuolto ja opinto-ohjaus

Opetusmenetelmien ja yhteistyön lisäksi myös opetuksen tukipalvelut, kuten opinto-ohjaus, opiskelijahuolto, kuraattoripalvelut, sekä psykologipalvelut, ovat tärkeässä asemassa puhuttaessa opintojen sujumisesta ja opintojen keskeyttämisestä. Opiskelijoiden tukipalvelut vastaavat nykyisin paremmin opiskelijoiden tarpeisiin, koska monissa oppilaitoksissa on yhteiseksi arvoksi noussut välittäminen. Toinen syy sille, miksi tukipalveluja on lisätty on se, että opiskelijoiden tuentarve on lisääntynyt yhteiskunnan ja perhe-elämän muutoksista johtuvista psyykkisistä ja sosiaalisista ongelmista.

Opiskelijoiden elämänhallinta ja motivaatio

Opiskelijoiden elämänhallintataidot ovat vähentyneet ja tämä näkyy oppilaitoksissa erityisesti heikentyneinä ammatillisina taitoina. Opiskelijoilla on yhä vähemmän käytännön taitoja, mikä on johtanut siihen, että tehtäviä on opetettava alusta lähtien. Opetustyötä vaikeuttavat myös muut elämänhallinnan ongelmien seuraukset. Opiskelijat myöhästelevät tunteilta, he eivät ole kovin tunnollisia, vaan jättävät yhä useammin kotitehtävänsä tekemättä, unohtavat opiskeluvälineensä kotiin ja ovat poissa oppitunneilta. Myös perinteiset opiskelutaidot, niinkin yleisellä tasolla kuin luku- ja kirjoitustaito, ovat heikkoja.

Opiskelijoiden elämänhallinnan taitojen parantamiseksi oppilaitokset ovat järjestäneet erilaisia kursseja joissa esimerkiksi asuntolassa asuvia opiskelijoita voidaan opettaa hoitamaan normaaliin elämänhallintaan liittyviä rutiineja. Nuoria voidaan opastaa siisteydessä sekä ravintoasioissa ja aamuisin opiskelijoita voidaan käydä herättämässä, jotta he ehtivät ajoissa oppitunneille.

Perheiden kanssa voitaisiin tehdä enemmän yhteistyötä myös opiskelijoiden elämänhallintaan liittyen. Projektien kautta elämänhallinnan ongelmiin on pyritty vastamaan muun muassa erilaisten vapaa-ajan aktiviteettien avulla. Opiskelijoille on järjestetty erilaisia kerhoja jotta heidät saataisiin pysymään poissa kaduilta. Kerhoissa on harrastettu liikuntaa, kokattu, näytelty, piirretty

sekä työskennellyt erilaisten projektien parissa. Näin opiskelijat ovat oppineet elämässä hyödyllisiä taitoja sekä oppineet käyttämään aikaansa hyödyllisesti.

Raportin mukaan nuorten opiskelumotivaatiota kohottavia tekijöitä ovat esimerkiksi työllistymismahdollisuuksista uutisoiminen, ammatillisen koulutuksen arvostuksen nousu, kolmas opiskeluvuosi suoritetaan työpaikalla, ryhmäyttäminen ja aloihin tutustuminen.

3 AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVA JA VALMISTAVA KOULUTUS

Opetusministeriö valitsi 56 koulutuksen järjestäjää mukaan ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeiluun vuosille 2006-2008. Koulutuksen tavoitteena on madaltaa siirtymiskynnystä perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ja vähentää ammatillisen koulutuksen alkuvaiheen keskeyttämistä. Kokeilu käynnistyi 1.8.2006.

Ohjaava ja valmistava koulutus on suunnattu perusopetuksen päättävälle nuorille, joilla ei vielä ole selkiintynyttä käsitystä ammatinvalinnastaan tai joilla ei ole riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai opinnoista suoriutumiseen. Nämä nuoret ovat vaarassa jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle ja syrjäytyä.

Koulutuksen laajuus on opiskelijan tarpeiden mukaan 20-40 opintoviikkoa. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavasta ja valmistavasta koulutuksesta opiskelija voi hakea tai siirtyä joustavasti tutkintoon johtavaan koulutukseen, kun se on opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaista.

Opetusministeriö pyysi kaikilta koulutuksen järjestäjiltä hakemukset kokeiluun. Hakemuksia tuli yhteensä 69 kaikista maakunnista paitsi Itä-Uudeltamaalta ja Kainuusta. Kokeilulupien myöntämisessä huomioitiin alueellinen tarve koulutukselle sekä alueellinen ja kielellinen tasa-arvo koulutuksen tarjonnassa.

Kokeilun tuloksena on tarkoitus saadaan koulutusjärjestelmään ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus, joka toimii väylänä ammatilliseen peruskoulutukseen niille nuorille, jotka perusopinnojen jälkeen muuten olisivat vaarassa jäädä ilman toisen asteen koulutuspaikkaa. Opiskelijavalinta ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen pyritään saamaan joustavasti toimivaksi ja nuoret hakeutumaan koulutukseen.

Tavoitteena on ennaltaehkäistä opintojen keskeyttämisiä ja saada pääosa koulutukseen osallistuneista jatkamaan opintojaan joustavasti koulutusajan kohtuuttomasti pidentymättä ammatilliseen perustutkintoon.

Kokeiluun osallistuneet koulutuksen järjestäjät laativat kokeilun toteutussuunnitelman, jossa päätetään koulutuksen järjestämisperiaatteista:

- koulutukseen käytettävistä resursseista
- tilatarpeista
- koulutusta toteuttavista opettajista ja muusta henkilökunnasta
- työyhteisön sitouttamisesta kokeilun toteutukseen
- työelämäyhteistyöstä ja muista yhteistyötahoista
- aloitusryhmistä ja opiskelijavalinnasta
- ryhmä- ja opiskelijakohtaisista tavoitteista

Koulutuksen järjestäjän tuli lähettää Opetushallitukselle tiedoksi kokeilun toteutussuunnitelman, joka sisältää toteutettavan opetussuunnitelman, 31.10.2006 mennessä

Opetushallitus on määrännyt kokeilulle valtakunnallisen ohjausryhmän, joka ohjaa ja valvoo kokeilun tarkoituksenmukaista toteutumista. Kokeilun yhdyshenkilöt Opetushallituksessa ovat opetusneuvos Aira Rajamäki ja opetusneuvos Elisabet Kinnunen

Kokeilussa seurataan koulutuksen järjestäjien opetussuunnitelman kehittymistä, opintojen työvaltaisuutta ja monipuolisuutta, opiskelijoiden ohjaus- ja tukitoimia, opinto-ohjauksen toteutumista sekä opiskelijoiden hakeutumista koulutukseen, keskeyttämisiä ja siirtymistä ammatilliseen peruskoulutukseen.

Koulutuksen järjestäjä raportoi toteutuneesta koulutuksesta väliraporteilla, jotka toimitetaan Opetushallitukseen vuosittain lokakuun loppuun mennessä. Väliraportit sisältävät myös mahdolliset muutokset opetussuunnitelmassa ja

koulutuksen toteutussuunnitelmassa. Kokeilun loppuraportti laaditaan vuoden 2009 loppuun mennessä.

Väliraportin sisältö:

- kokeilun toteutus
- kokeiluun osallistuneet opiskelijat
- koulutuksen tavoitteiden mukaisesti suorittaneet
- keskeyttämiset ja niiden syyt
- ammatilliseen peruskoulutukseen siirtyneet eroteltuina kokeilun lopputulosten kannalta oleellisilla tiedoilla, kuten tytöt ja pojat, heidän ikärakenteensa, kansallisuutensa ja äidinkieltensä
- käytetyt opiskelu ja opetusmenetelmät
- käytetyt resurssi
- oppilaan ohjaus, opinto-ohjaus ja tukitoimien järjestäminen
- kokeilusta tiedottaminen
- opiskelijoiden valinta
- yhteistyö työelämän kanssa
- yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
- opettajien mahdollinen kokeiluun liittyvä lisäkoulutus
- kokemukset ja tehtyjen ratkaisujen toimivuus

Loppuraportin sisältö:

Väliraportissa olevien asiakokonaisuuksien lisäksi loppuraportti sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- alkuperäiset tavoitteet ja niihin kokeilun kuluessa mahdollisesti tulleet muutokset ja lisätavoitteet
- kuvaus tuloksista suhteessa tavoitteisiin ja toimenpidesuosituksia
- arviointi ja johtopäätökset kokeilun tuloksista
- yleistettävyyden ja käyttöönottoedellytykset kokeilua laajemmalla käytössä
- ilman vastausta tai ratkaisua jääneet asiat, jotka vaativat lisäselvitystä
- esitys mahdollisista muutosesityksistä säädöksiin ja koulutuksen rahoitukseen

Kokeiluluvan saaneet koulutuksen järjestäjät (liite 3)

3.1 Ohjaavan ja valmistavan koulutuksen ja opintojen muodostuminen

Ammatillinen ohjaava ja valmistava koulutus muodostuu seuraavista opinnoista, jotka voivat vaihdella yksilöllisesti opiskelijan tavoitteista sekä hänen lähtötasostaan riippuen, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Yhdeltä tai useammalta alalta olevien ammatillisten ja/tai työelämään perehdyttävien opintojen osuuden tulee painottua ja olla vähintään puolet opiskelijan opintojen laajuudesta.

Opintoihin voi kuulua

- Työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtyminen
- Opiskelu- ja elämäntaitojen hallinta
- Ammatilliset opinnot ja työssäoppiminen
- Lähtötason perustietojen täydentäminen

3.2 Opinto-ohjauksen ja opiskelun järjestäminen

Opiskelijan tulee saada riittävästi henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta opintojen ohella ja niihin sisältyen. Opiskelijalle on laadittava henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja hänen on saatava ohjausta suunnitelman tekemisessä. Käytännön toteutusta varten koulutukselle tulee nimetä vastuopettaja. Oppilaitoksessa tulee tehdä sisäistä asiantuntija-yhteistyötä, yhteistyötä opiskelijoiden ja heidän kotiensa kanssa, eri oppilaitosten välillä sekä oppilaitosten ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja ryhmän koossapitävää positiivista yhteishenkeä tulee edistää.

Opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tulee laatia koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman ja opiskelijan valintojen pohjalta. Opintojen etenemistä tulee seurata ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

tulee sopeuttaa muuttuvan tilanteen mukaan. Henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta tulee selkeästi käydä ilmi miltä osin opinnot tunnustetaan ja hyväksiluetaan jatko-opintojen tutkinnoissa.

Opiskelijan opinnot tulee järjestää hänen henkilökohtaisten edellytystensä ja ammatillisten toiveidensa mukaisesti käyttäen pääsääntöisesti työvaltaisia menetelmiä ja työssäoppimista. Opiskelun järjestämisessä tulee hyödyntää laajasti koulutuksen järjestäjän ja yhteistyökumppaneiden koulutustarjontaa.

Opinto-ohjaus tulee toteuttaa siten, että opiskelija tietoa ja ohjausta

- koulutuksestaan ennen sen aloitusta ja sen aikana
- opintojen tunnustamisesta ja hyväksilukemisesta ennen koulutusta ja sen aikana
- ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen siirtymisestä
- peruskoulun loppuun suorittamisesta ja mahdollisista peruskoulun arvosanojen korottamisen mahdollisuuksista lisätäkseen edellytyksiään siirtyä ammatillisiin opintoihin.

Opiskelun järjestäminen tulee toteuttaa siten, että opiskelija

- löytää omat vahvuutensa
- motivoituu kehittämään itseään
- pystyy valitsemaan alan, johon hakeutuu
- osaa toimia valitsemansa alan opiskeluympäristössä
- saa kokemusta alan työstä ja työyhteisössä toimimisesta

3.3 Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetusjärjestelyt

Maahanmuuttajille järjestetään erityistä maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta (L 630/98, § 3 ja A811/98 sekä 1139/99), johon opetushallitus on vahvistanut opetussuunnitelman perusteet

(9/011/99 ja 6/011/2000). Maahanmuuttajat (maahanmuuttajataustaiset) voivat osallistua ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen, mikäli he tarvitsevat nimenomaan ohjaavan ja valmistavan koulutuksen antamia valmiuksia. Molempia valmistavia koulutuksia ei voi suorittaa.

Ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen osallistuvilla maahanmuuttajilla on oltava sellainen opetuskielen taito, että he voivat vaivatta seurata opiskelua ilman erityisiä järjestelyjä ja sellainen suomalaisen kouluelämän/yhteiskunnan tuntemus, että opinnot ovat hänelle tarkoituksenmukaisia. Äidinkielen erilaisuus ja opetuskielen osaamisen taso voidaan soveltuvin osin ottaa huomioon henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. Mahdollisissa äidinkielen opinnoissa voidaan kielitaitoa vahvistaa suomi toisena kielenä – opetuksen periaatteiden mukaisesti. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ammatillisten ja muiden tavoitteiden tulee olla samat kuin muillakin opiskelijoilla (Opetushallituksen kirje 2006).

4 AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN (OVA) OPETUSSUUNNITELMATYÖPROSESSIN ETENEMINEN ÄHTÄRIN AMMATTI-INSTITUUTISSA

4.1 Lukuvuosi 2006-2007

Kokeilu alkoi Ähtärin ammatti-instituutissa 15.08. 2006

Koulutuksessa käytettiin ja hyödynnettiin kuntayhtymän ja oppilaitoksen nykyisiä jo olemassa olevia tila- ja henkilöstöresursseja. Opetustyön hoitivat pääosin kotitalous- ja kuluttajapalvelualan koulutusohjelmassa mukana olevat opettajat. Tämän lisäksi ryhmän tueksi palkattiin yksi osa-aikainen oppilasohjaaja. Koulutuksen ja ryhmäpalvelujen tukena käytettiin kuntayhtymässä toimivan Edumotiva – projektin tukipalveluja. Nämä palvelut koskivat mm. opiskelijoiden opiskelumotivaation kehittämistä ja opiskelun keskeyttämisen vähentämistä sekä sosiaalisten ja käytännön elämän toimintatapojen oppimista. Koulutukseen varatut taloudelliset resurssit määräytyivät rahoituslain mukaan.

Oppilaitoksen tiloista käytettiin teoria-, ATK- ja käsityöluokkia, opetuskotia ja opetuskeittiötä sekä tekstiilienhuoltotilaa sekä muita oppilaitoksen työsaleja. Asuntolan soluun rakennettiin OVA -ryhmälle oma oppimisympäristö. Lisäksi erilaisia teemapäiviä toteutettiin koulun ulkopuolisissa tiloissa (esim. tanssisali, kuvataidepaja, laitokset/ yritykset, virastot). Oppilaitos ei ole rakentanut tai vuokrannut uutta tilaa koulutusta varten.

Opetustyön päävastuun lukuvuonna 2006-2007 hoitivat kotitalous- ja kuluttajapalvelualan opettajat sekä yksi tuntiopettaja, joka samalla toimi oppilasohjaajana ja ryhmäohjaajana. Kotitalousalan tiimivastaava yhdessä k EDUMOTIVA –projektin projektipäällikön kanssa suunnitteli 40 opintoviikon opinnot. Tiivistä yhteistyötä tehtiin eri opintoalojen opettajien sekä

työssöoppimispaikkojen kanssa. Opiskelijahuollon ja opiskelijahallinnon tehtävät hoiti oppilaitoksen oma henkilökunta.

Aikataulu koulutuksen aloittamiseen oli todella kiireinen ja se käynnistyi MARATA-ala painotteisesti. Tekniikan ja liikenteen ala on osallistui koulutukseen soveltavin osin (esim. yksilövalmennus)

Työelämäyhteistyö ja muut yhteistyötahot lukuvuonna 2006-2007:

- EDUMOTIVA –projekti
- PAJA 66 –projekti
- Ähtärin ammatti-instituutin työssöoppimisverkosto
- Muut toisen asteen oppilaitokset
- Perusopetus (Ähtärin yhteiskoulu)
- Vanhusten viriketoimintakokeilu yhdessä sosiaalialan AMK -opiskelijan ohjauksella

Kotitalouskypille hakeutui seitsemän opiskelijaa ja tekniikkakypille kaksi. Kotitalouskymppi päätettiin muuttaa kokeilun mukaiseksi ohjaavaksi ja valmistavaksi koulutukseksi. Opiskelijoille informoitiin muutoksesta ennen koulutuksen alkamista. Seitsemän opiskelijaa aloitti omana ryhmänään ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen ja kaksi opiskelijaa eteni puuosaston työpainotteisen opetusohjelman mukaisesti. Lukuvuoden aikana OVA-ryhmään tuli mukaan kolme uutta opiskelijaa.

Opiskelijoille laadittiin henkilökohtaiset opiskeluohjelmat (liite 4), tarvittaessa henkilökohtaiset opiskelun järjestämistä koskevat suunnitelmat. Opetus eteni viisijaksojärjestelmässä (liite 5). Osa opinnoista toteutui omana kiinteänä opetusryhmänä, osassa opintoja opinnot eriytettiin.

4.2 Toiminnan kehittämiskohteita ja arviointia

OVA - koulutuksen kehitystyö jatkuu edelleen yhdessä Paja 66- ja EDUMOTIVA- projektien kanssa. Tavoitteena on rakentaa OVA:sta joustava koulutusmuoto oppilaitokseemme sellaisille perusopetuksen päättävälle nuorille, joilla ei ole vielä selkiintynyttä käsitystä ammatinvalinnastaan tai

riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai opinnoista suoriutumiseen ja jotka ovat siitä syystä vaarassa jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle ja syrjäytyä.

OVA –koulutus palvelee myös niitä ammatti – instituutin opiskelijoita, joiden opinnot eivät etene toivotulla tavalla. OVA:n opiskelijoille rakennetaan hyvin joustavia HOPS:a, joiden avulla heillä on mahdollisuus olla osallisena sekä perusopetuksen opinnoissa että jo tutustua tai opiskella haluamallaan ammattialalla ensisijaisesti kuitenkin Ähtärin ammatti – instituutissa ja Tuomarniemen maatalous- ja metsäoppilaitoksessa.

Koulutuskokeilu onnistui ensimmäisenä lukuvuona oppilaitoksessamme hyvin. Opiskelijat olivat tyytyväisiä ja yhtä opiskelijaa lukuun ottamatta jokaiselle opiskelijalle selkiytyi oma ammattiala ja he hakivat ko. koulutukseen. Lukuvuoden aikana OVA:n opetussuunnitelma täsmentyi ja sen kehittäminen koettiin tärkeäksi.

Työssäoppimisjaksojen toteuttaminen koettiin joidenkin opiskelijoiden kohdalla ongelmalliseksi, koska sopivaa vertaistyössäoppijaa ei löytynyt. Osalle opiskelijoista jouduimme tekemään erillisen sopimuksen työelämäjaksolle, josta käytimme TET-nimitystä.

Kokeiluvuosi on osoittanut, että OVA -ryhmä tarvitsee oman ryhmänohjaajansa. Hänen tehtävänä on koordinoita jokaisen opiskelijan opintopolun rakentamista ja seurata sen toteutumista. Hän toimii yhteistyössä niin perusopetuksen kuin muidenkin yhteistyötahojen kanssa. Ähtärissä on kehitystyön alla on myös pajakoulutyypin vaihtoehdon luominen yhdessä perusopetuksen erityisopetuksen kanssa.

Saatujen kokemuksen perusteella tulevaa OVA:n opetussuunnitelmaa oppilaitoksessamme kehitetään mm. seuraavasti:

- uraohjaus ja yksilövalmennus yhdistetään 6 ov starttipajaksi, jonka toteutetaan yhteistyössä PAJA 66 –projektin kanssa
- opiskelu- ja elämäntaitojen hallinnan opintokokonaisuus rakennetaan uudelleen (puretaan pois kotitalouskympin opintojaksoja ja tilalle elämäntaitojen hallintaan valmentavia opintoja)
- ammatilliset opinnot ja työssäoppiminen –opintokokonaisuuden osuutta lisätään
- lähtötason perustietojen täydentäminen opintokokonaisuus säilytetään pääsääntöisesti ennallaan

Toivomme, että koulutuskokeilu tuottaa hyvän pysyvän koulutusmuodon joka toimii väylänä ammatilliseen peruskoulutukseen, unohtamatta erityisopetuksen näkökulmaa.

5 YHTEENVETO

Uuden koulutuksen aloittaminen on aina haastava tehtävä oppilaitokselle ja vaatii käynnistäjiltä täyttä työpanosta. Työtä on helpottanut Opetushallituksen koulutuskokeilulle asettamat ”raamit” sekä yhteiset koulutuspäivät kokeilussa mukana oleville oppilaitoksille.

Olemme selkeästi huomanneet ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen tarpeellisuuden omassa oppilaitoksessamme ja siksi kehittämishankkeen tekeminen on ollut mielekästä. Ensimmäisen vuoden hyvät kokemukset ja positiiviset palautteet niin opiskelijoilta kuin opettajilta ovat kannustaneet kehittämään koulutusta edelleen. Tämän lukuvuoden toteutuksessa pyrimme korjaamaan niitä epäkohtia, jotka tulivat esille viime lukuvuoden aikana esim. päällekkäisyyksiä on purettu ja sisältöjä tarkennettu.

Opetushallitus kehottaa ohjeissaan toteuttamaan työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtymistä ns. vertaisoppimalla ”kaverina” perustutkinnon opiskelijoiden kanssa. Idea on mielestämme hyvä, mutta toteuttaminen on vaikeaa. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen opiskelijoilta puuttuu ammatilliset valmiudet ja ohjauksen tarve on niin suuri, ettei tämän päivän kiireinen työelämä pysty vastaamaan tähän ohjaustarpeeseen. Olemme käyttäneet ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen opiskelijoiden työssäoppimisjaksosta TET – nimikettä, että työelämän edustajien olisi helpompi erottaa nämä opiskelijat perustutkintoa suorittavista opiskelijoista.

Koulutusjärjestelmässämme on ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus joka on selkeästi erityisopetusta ja tarkoitettu opiskelijoille jotka tarvitsevat erityisiä opetusjärjestelyjä tai opiskelijahuoltopalveluja vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi Tätä vaihtoehtoa mietimme myös omassa oppilaitoksessamme, mutta katsoimme ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen palvelevan paremmin oppilaitokseemme hakeutuvia opiskelijoita.

Kehittämistyötä tehdessämme pohdimmekin useamman kerran Opetushallituksen kannanottoa siitä, että ammatilliseen koulutukseen ohjaavassa ja valmistavassa koulutuksessa olevaa opiskelijaa ei voi luokitella erityisopiskelijaksi. Mielestämme ammatilliseen koulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus olisi erityisopiskelijalle hyvä vaihtoehto ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen rinnalla.

LÄHTEET

Bandura, A. 1986. Social foundations of thought and action: a social cognitive theory. Prentice-Hall. Englewood. Cliffs.

Hämäläinen, J. 1996. Sosiaalipedagoginen strategia koulutuksesta ja työstä syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla elävien nuorten auttamiseksi. Kanto-, Silta- ja Tekevä-projektien teoreettisen viitekehyksen perusteiden hahmottelua. Snellman-instituutin arkistosarja 1/1996. Kuopio.

Ihatsu, M. & Koskela, H. 2001. Keskeyttääkö vai ei? Ammatillisten oppilaitosten aktivointi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentäminen – projektin alkukartoitus.

Karisto, A. & Montén, S. 1997. Jakomäestä kulosaareen. Pedagogisen eetoksen ja lukionkäynnin aluevaihtelut Helsingissä. Sosiologia 33.2, 99-112

OPH:n kirje 15.5. 2006. Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeiluohjelma – päätös

OPH:n kirje 15.5. 2006. Ammatillisen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet – luonnos

Opetusministeriö. 2004. Koulutus ja tutkimus 2003- 2008. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6. Opetushallitus. Helsinki.

Opetusministeriö. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33. Opetusministeriö. Helsinki.

Rantanen, E. & Vehviläinen, J. 2007. Kannattavaa opiskelua? – Opintojen keskeyttäminen ammatillisessa oppilaitoksessa. Opetushallitus. Helsinki

Tilastokeskus. 2006. Koulutuksen keskeyttäminen.

http://www.stat.fi/til/kkesk/2005/kkesk_2005_2007-03-09_tie_001.html

Luettu 05.08.2007

LIITTEET

Liite 1

Elisa Rantasen ja Jukka Vehviläisen raportti Kannattavaa opiskelua? –
Opintojen keskeyttäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2000-2006

Keskeyttämistä lisääviä tekijöitä ovat:

- ulkomaalaisten opiskelijoiden heikot valmiudet erityisesti kielitaidollisesti
- henkilökunnan liian vähät resurssit toimia opiskelijan hyväksi
- ylimääräisestä työstä ei makseta
- opiskelijat tekee töitä opintojen ohella
- jaksojärjestelmä tai kurssijärjestelmä edellyttää jatkuvaa onnistumista, epäonnistumisia vaikea kuitata
- asianmukaisten opiskelutilojen ja laitteiden puute
- huono tiedonkulku oppilaitoksessa
- nuorella ei riittävästi tietoa ammattikoulun vaihtoehtoista → väärät uskomukset → pettymykset
- nuoret vastuuttomia, mutta vaativia
- vapautukset ja korvaavuudet opinnoissa johtaa siihen, että ei olla valmiita tekemään töitä oppimisen eteen
- tuntiresurssien supistaminen
- aloituspaikkojen lisääminen
- opiskelijat tympäännyy ohjauksen puutteeseen
- opettajien ylimääräiset paperityöt vie resursseja opettamiselta
- jaksotus → ei muodostu ryhmähenkeä
- opiskelijoiden päämäärättömyys
- koululta ja elämältä odotetaan vain viihdettä
- vapaa kasvatus
- opettajien heikko työmotivaatio heijastuu opiskelijoiden motivaatioon
- ongelmat kotona

- ”armovitosilla” ammatillisiin opintoihin
- kontaktiopetuksen määrän vähentäminen
- väärän alan valinta
- kesken opintoja houkutellaan töihin, tutkintotodistus ei tuo riittävästi lisäarvoa
- yhteiskunta hoivaa
- suuret opetusryhmät
- integraatio (kaikki opiskelijat samassa ryhmässä, mutta vain yksi opettaja luokassa)
- opiskelijoilta puuttuu perusedellytykset opiskella ammattiin
- opiskelijoiden mielenterveydelliset ongelmat
- opiskelijoiden taloudelliset ongelmat
- opiskelijat eivät osaa ottaa vastuuta opinnoistaan
- teoriaopinnot
- opiskelijoiden päihdeongelmat
- opiskelijoiden oppimisongelmat
- ammatillisen koulutuksen alhainen arvostus
- työttömyys
- kotona opitut huonot mallit
- opiskelijoiden heikot elämähallintataidot
- yhteisiin sääntöihin ei sitouduta (ei opiskelijat eivätkä aina opettajatkaan)
- rahan käyttäminen opetuksen kannalta epäolennaisiin asioihin (johto irti realiteeteista, ei kokemusta työstä jota johtaa)
- hankkeet → vie resursseja ja aikaa opetustyöltä (lisäävät myös kateutta, kun toiset saa lisärahaa toiminnasta ja pääsee matkoille → opettajat tyytymättömiä omaan työhönsä → heijastuu opiskelijoihin)
- tulosrahoitus (pakottaa pitämään sopeutumattomatkin koulussa mahdollisimman pitkään, mutta opettajien voimavarojen kustannuksella)
- alan heikko työllisyystilanne → alan vaihtaminen
- tiheään vaihtuvat sijaiset
- paljon hyppytunteja ja lyhyitä päiviä (kurssimuotoisuus) → lintsaminen
- nuori pakotetaan peruskoulun jälkeen koulutukseen
- perheiden pahoinvointi ja huonot olot kotona

- henkilöstön työssäjaksaminen heijastuu opetukseen ja sitä kautta opiskelijoihin
- epäpätevät opettajat (maisterit opettamassa ammattia ilman työkokemusta)
- jatkotutkintokelpoisuusvaatimus → liikaa teoriaopintoja → opiskelijoita ei kiinnosta eikä tiedot ja taidot aina riitä
- mukautuksia vaikea ottaa käyttöön
- opettajilla ei aikaa keskittyä opiskelijoihin ja opettamiseen
- riittämätön uraohjaus peruskoulussa
- opettajia ei kuunnella (ei opiskelijat eikä oppilaitoksen johto → tieto ei leviä → ei osata toimia ongelmien kannalta tarkoituksenmukaisesti)
- rahan ansaitseminen tärkeämpää kuin opiskelu
- raskaudet, muutot ym. henkilökohtaiset syyt
- erityisopiskelijoita valitaan normaaliin opiskelijoiden ohi (mukautettu keskiarvo väärin → heikompi opiskelija-ainesta)
- opetuksen tukipalveluiden puute tai vähäisyys
- työssäoppiminen siinä mielessä, että joudutaan menemään uuteen ja outoon oppimisympäristöön, mikä pelottaa
- nuoren kypsyttämättömyys tehdä uravalintoja niin nuorena
- kotien välinpitämättömyys ja kyvyttömyys ohjata lasta
- opettajien muutosvastarinta estää uusien asioiden kokeilun
- kunnan/kaupungin säästämistoimenpiteet
- bileet ja muut ilta-/yöaktiviteetit (tietokone, pelit, tv, videot ym.) → ei jakseta herätä kouluun
- suuret yksiköt → ei mahdollisuutta pitää silmällä opiskelijoita
- organisaatiomuutokset → lisätyö ja sopeutuminen sekä epävarmuus opettajilla → heijastuu opiskelijoihin
- yhteiskunnan muuttuneet arvot näkyvät käyttäytymisessä ja asenteissa (kuulu myös opettajien ja opiskelijoiden välillä)
- huonot työssäoppimispaikat, joissa harjoittelijat laitetaan tekemään tehtäviä, joita kukaan muu ei halua tehdä (käytetään tavallaan hyväksi, pistetään tekniikan opiskelija siivoamaan)
- liian ruusuiset kuvitelmat alasta ja työstä

- opettajien heikot valmiudet kohdata heterogeeninen opiskelijaryhmä
- etäopetus ja verkko-opetus (kun ei kontaktiopetusta ei kelkasta pudonnut saa tahtia kiinni itsekseen)
- häiriökäyttäytyminen luokissa (saa muut opiskelijat turhautumaan)
- heikko itseluottamus, ei uskota, että koulutuksen avulla saadaan töitä kuitenkin, itsensä elättämistä ei pidetä tärkeänä, vaan luotetaan yhteiskunnan tukeen
- vanhentuneet opetusmenetelmät
- salassapito ja vaitiolovelvollisuus estää tärkeiden tietojen jakamisen
- opetussuunnitelmat vaativia → ei aikaa vapaaseen toimintaan
→ryhmähenki kärsii

Liite 2

Elisa Rantasen ja Jukka Vehviläisen raportti Kannattavaa opiskelua? –
Opintojen keskeyttäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2000-2006

Keskeyttämistä vähentäviä tekijöitä ovat:

- erityisopetus
- opetuksen henkilökohtaistaminen
- pienryhmät
- yksilölliset opiskelutavat
- opetuksen uudistaminen
- uudet opetuksen painopistealueet
- alasta kiinnostuneet opiskelijat koulussa
- varhainen puuttumine ongelmiin
- aito välittäminen opiskelijoista
- hyvät työssäoppimispaikat
- osaavat opettajat (ammatillinen ja didaktinen osaaminen)
- yritysvierailut
- tiukka suhtautuminen häiriökäyttäytymiseen
- poissaolojen seuranta
- mahdollisuus työpainotteisiin opintoihin
- uutiset työvoimatarpeesta
- niveltoiminta
- opettajien koulutus
- opettajien sitoutuminen työhönsä
- kuraattori- ja muut tukipalvelut
- hankkeet → tuovat mukanaan jotain uutta, mahdollisuus keskittyä ongelman ratkaisuun ylimääräisellä rahalla
- opiskelijavalinta (pääsykokeet) eli valikoitunut opiskelija-aines
- opintojen edistymisen säännöllinen seuranta
- opiskelijayhdistystoiminta

- rinnakkaisopetus tai pariopetus
- luovuus opetuksessa
- ammatillisen koulutuksen tunnetuksi tekeminen
- pyrkimys parempaan uraohjaukseen
- oppilaitoksen johdon tuki tukitoimille
- yhteistyö peruskoulujen kanssa
- alojen tutuksi tekeminen peruskoululaisille
- lähtötasotestit ja tiedot opiskelijoista peruskoulusta → tiedetään nuorten lähtötaso ja voidaan valmistautua opetukseen paremmin
- yhteistyö sosiaali- ja terveystoimen, työhallinnon ja perheiden kanssa (moniammatillinen yhteistyö)
- asuntolatoiminta ja vapaa-ajan toiminta
- tutortoiminta
- oppilaskuntatoiminta
- opettajien yhteistoiminta
- kaverit samalle alalla tai samassa oppilaitoksessa
- henkilökunta oppinut ymmärtämään haasteellisia opiskelijoita
- keskeyttämisongelma noussut asiana pinnalle → siihen kiinnitetään huomiota
- sanktiot poissaoloista ym.
- perheen tuki opiskelijalle
- erityisopiskelijoiden eriyttäminen pienryhmiin
- turvalliset aikuiset eli tutut opettajat läsnä
- rästitenttimahdollisuudet ja muut opintojen ylimääräiset suorittamismahdollisuudet
- projektiopinnot (tehdään isompia projekteja ja yhteistyötä eri ammattialat yhdessä)
- opastus, ohjaus ja kannustus opintojen alussa
- ryhmyttäminen
- opettajien jatkuva opiskelijan ymmärtäminen ja valmius antaa uusia mahdollisuuksia
- kurssimuotoinen koulutus johtaa siihen, että ei aina sama ryhmä, joten aidosti opinnoista kiinnostuneet pääsevät välillä eroon häiriökäyttäytyjistä

- mahdollisuus kaksoistutkintoon
- erotilanteessa todella keskustelu eri mahdollisuuksista, etsitään ammattilaisten kanssa syitä keskeyttämiseen ja ehkä mietitään mahdollisuuksia jatkaa
- turvallisuus ja rutinit luovat turvallisuudentunnetta ja yhteenkuuluvuutta ja sitä kautta myös ehkäisevät keskeyttämistä (ei siis muutosta)
- kun opiskelijan kaikki muut asiat kunnossa, niin opiskelukin sujuu (kenellä vastuu siitä, että koti, seurustelu, raha, psyykkiset, sosiaaliset asiat kunnossa?)

Liite 3

Ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeiluluvan saaneet koulutuksen järjestäjät

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNI**Uusimaa**

Espoon seudun koulutuskuntayhtymä

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö

Helsingin kaupunki

Hyvinkään kaupunki

Malmin kauppapilaitos Oy

Keski-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä

Kirkkopalvelut ry

Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä

Vantaan kaupunki

Västra Nylands yrkesskola samkommun

Kanta-Häme

Riihimäen seudun ammattioppilaitoksen kuntayhtymä

Päijät-Häme

Lahden Diakoniasäätiö

Päijät-Hämeen koulutus konserni

Kymenlaakso

Kotkan - Haminan seudun koulutuskuntayhtymä

Kouvolan seudun kuntayhtymä

Etelä-Karjala

Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä

LÄNSI-SUOMEN LÄÄNI**Varsinais-Suomi**

Ab Utbildning Sydväst

Kaarinan kaupunki

Loimaan ammatti-instituutin kuntayhtymä

Salon seudun koulutuskuntayhtymä

Stiftelsen för fiskeri- och sjöfartsutbildning - Kalatalouden ja merenkulun koulutussäätiö

Turun kaupunki

Uudenkaupungin kaupunki

Satakunta

Huittisten kaupunki

Pohjois-Satakunnan koulutuskuntayhtymä

Porin kaupunki

Rauma kaupunki

Pirkanmaa

Ahlmanin koulun säätiö

Nokian kaupunki

Pirkanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä

Pohjois-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä

Tampereen kaupunki

Valkeakosken seudun ammatillisten oppilaitosten kuntayhtymä

Keski-Suomi

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä

Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä

Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä

Etelä-Pohjanmaa

Järviseudun koulutuskuntayhtymä

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä

Suomenselän koulutuskuntayhtymä

Suupohjan koulutuskuntayhtymä

Pohjanmaa

Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur
Vaasan kaupunki

Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä

ITÄ-SUOMEN LÄÄNI

Etelä-Savo

Itä-Savon koulutuskuntayhtymä
Keski-Savon oppimiskeskuksen kuntayhtymä

Pohjois-Savo

Savon koulutuskuntayhtymä
Ylä-Savon ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

OULUN LÄÄNI

Pohjois-Pohjanmaa

Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymä
Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä
Raahen koulutuskuntayhtymä
Siika-Pyhäjokilaakson koulutuskuntayhtymä

LAPIN LÄÄNI

Lappi

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kuntayhtymä
Kemijärven kaupunki
Länsi-Lapin koulutuskuntayhtymä
Rovaniemen koulutuskuntayhtymä

Liite 4

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen (OVA) HOPS	
Nimi:	Syntymäaika:
Osoite:	
Huoltajat:	
Osoite:	
Puhelin oma:	Puhelin kotiin:
Henkilökohtainen opetussuunnitelma HOPS	
1. Työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtyminen	
2. Elämähallintataidot	
3. Harrastus- ja vapaasti valittavat opinnot	
4. Amatilliset opinnot ja työssäoppiminen	
a) Amatilliseen perustutkintoon kuuluvia opintoja	

b) Ammatilliseen perustutkintoon liittyvää työssäoppimista	
5. Lähtötason perustietojen täydentäminen	
6. Ammattitavoite	
a) ammatillinen tutkinto, johon tavoittelen	
b) koulutuksen tarjoajat	
c) hakuaika:	hakemuksen jättöpäivä:
7. Suunnitelma opintojen etenemisestä mikäli hakeminen ei tuottanut tulosta.	
Ähtärissä	Opiskelija
Huoltajat	
Opettajat	
Oppilashuollon edustaja	

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus Ähtärin ammatti-instituutissa lv.2007-2008
07OVA

	ov	1.Jakso 13.8-28.9 7 vk	2.Jakso 1.10-23.11 7 vk	3.jakso 26.11-30.1 8 vk	4.jakso 31.1-4.4 8 vk	5.jakso 7.4-31.5 8 vk			
Työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtyminen 10 ov									
Starttipaja (Paja 66)	4	16							
Työssäoppiminen (vertaisoppimalla)	6		24						
Opiskelu- ja elämäntaitojen hallinta 9-13 ov									
Opinto-ohjaus	2		2	4	1				
Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen	1				4				
Yleinen työturvallisuus	1		2	2					
Ensiapu 1	1	4							
Terveystieto	1			2	2				
Oman terveyden edistäminen	1			2	2				
Arjessa selviytymisen taidot	2				7				
Vapaasti valittavat opinnot (HOPS) 0-3 ov									
Harrastus/vapaa-ajan toiminta (HOPS) 0-1 ov									
Ammatilliset opinnot ja työssäoppiminen 18- 22 ov	18			20	14	30			
Ammatilliseen perustutkintoon kuuluvia opintoja (HOPS)									
Ammatilliseen perustutkintoon liittyvää työssäoppimista (vertaisoppimalla)									
Lähtötason perustietojen täydentäminen 3-4 ov	3	10	2						
Tieto- ja viestintätekniikka, liikunta, matematiikka, englanti, ruotsi									
Perusopetuksen opintoja HOPS:n mukaan									
	40	30	30	30	30	30			

**AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVAN JA
VALMISTAVAN KOULUTUSKOKEILUN (20 - 40 ov)
OPETUSSUUNNITELMA
ÄHTÄRIN AMMATTI-INSTITUUTISSA**

LUKUVUOSI 2007- 2008

SISÄLTÖ

1. AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET.....	3
1.1 OHJAAVA JA VALMISTAVA KOULUTUS JA SEN TARKOITUS.....	3
1.2 OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TAVOITTEET.....	3
1.3 OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN JA OPINTOJEN MUODOSTUMINEN	4
1.4 OPINTOJEN MUODOSTUMINEN ÄHTÄRIN AMMATTI-INSTITUUTISSA	5
2. OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOJEN SISÄLLÖT	6
2.1 TYÖELÄMÄÄN, AMMATTEIHIN JA KOULUTUKSEEN PEREHTYMINEN 10 ov	6
2.1.1 Starttipaja / yksilövalmennus 4 ov	6
2.1.2 Työssäoppiminen, vertaisoppiminen 6 ov.....	8
2.2 OPISKELU- JA ELÄMÄNTAITOJEN HALLINTA 9-13 ov	9
2.2.1 Opinto-ohjaus 2 ov	9
2.2.2 Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen 1 ov.....	10
2.2.3 Yleinen työturvallisuus 1 ov	10
2.2.4 Ensiapu 1 ov	11
2.2.5 Terveystieto 1 ov	11
2.2.6 Oman terveyden edistäminen 1 ov	12
2.2.7 Arjessa selviytymisen taidot 2	12
2.2.8 Vapaasti valittavat opinnot (HOPS) 0-3 ov	12
2.2.9 Harrastus / vapaa-ajantoiminta (HOPS) 0-1 ov	12
2.3 AMMATILLISET OPINNOT JA TYÖSSÄOPPIMINEN 18-22 ov	13
2.4 LÄHTÖTASON PERUSTIETOJEN TÄYDENTÄMINEN 3-4 ov.....	14
3 OPISKELIJAN ARVIOINTI.....	15
LIITTEET	16
Liite 1	16
Liite 2	18
Liite 3.....	19
Liite 4	21
Liite 5	22
Liite 6	23

1. AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1.1 OHJAAVA JA VALMISTAVA KOULUTUS JA SEN TARKOITUS

Ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä voidaan järjestää ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta niille nuorille, joilla ei vielä ole selkiintynyttä käsitystä ammatinvalinnastaan tai joilla ei ole riittäviä valmiuksia ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen tai opinnoista suoriutumiseen ja, jotka ovat siitä syystä vaarassa jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle.

Ohjaava ja valmistava koulutus pyrkii madaltamaan jatko-opintoihin siirtymisen kynnystä ja vähentämään keskeyttämistä varsinaisten tutkintoon johtavien opintojen alussa. Koulutus järjestetään siten, että se lisää opiskelijan aktiivisuutta ja kannustaa häntä. Koulutuksessa käytetään monipuolisia ja työvaltaisia opiskelumenetelmiä, jotka suunnitellaan kullekin opiskelijalle henkilökohtaisesti.

1.2 OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävät ammatillisessa koulutuksessa tarvittavat perustiedot ja –taidot ja yksilöllistä tukea kehittyäkseen vastuulliseksi ja tasapainoiseksi ihmiseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota oppimisvalmiuksiltaan ja –tavoiltaan erilaisiin opiskelijoihin ja sellaisiin opiskelijoihin, joilla on elämänhallinnan vaikeuksia. Ohjaava ja valmistava koulutus sisältää opiskelijan ura- ja tulevaisuuden suunnittelua tukevaa eri koulutusmuotoihin tutustumista sekä työelämän ammattitehtäviin tutustuttavia opintoja. Ohjaava ja valmistava koulutus pitää sisällään myös opiskelijan elämänhallintataitojen vahvistamiseen tähtääviä opintoja. Ohjaava ja valmistava koulutus mahdollistaa opiskelijalle yksilöllisen ja hänen tavoitteitaan tukevan opiskelumuodon, josta opiskelija voi joustavasti siirtyä tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Tavoitteena on, että opiskelijalla on opintojen tuloksena opintoihin tai työhön siirtymisen suunnitelma.

1.3 OHJAAVAN JA VALMISTAVAN KOULUTUKSEN JA OPINTOJEN MUODOSTUMINEN

Ammatilliseen tutkintoon tähtäävä ohjaava ja valmistava koulutus on opiskelijan tarpeiden mukaan laajuudeltaan 20–40 opintoviikkoa. Koulutuksesta opiskelija voi hakea tai siirtyä joustavasti tutkintoon johtavaan koulutukseen siinä vaiheessa, kun se on opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaista.

Ammatillinen ohjaava ja valmistava koulutus muodostuu seuraavista opinnoista, jotka voivat vaihdella yksilöllisesti opiskelijan tavoitteista sekä hänen lähtötasostaan riippuen, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Yhdeltä tai useammalta alalta olevien ammatillisten ja/tai työelämään perehdyttävien opintojen osuuden tulee painottua ja olla vähintään puolet opiskelijan opintojen laajuudesta.

Opintoihin voi kuulua

- Työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtyminen
- Opiskelu- ja elämäntaitojen hallinta
- Ammatilliset opinnot ja työssäoppiminen
- Lähtötason perustietojen täydentäminen

1.4 OPINTOJEN MUODOSTUMINEN ÄHTÄRIN AMMATTI-INSTITUUTISSA

OPINTOJEN MUODOSTUMINEN AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN OHJAAVASSA JA VALMISTAVASSA KOULUTUKSESSA ÄHTÄRIN AMMATTI-INSTITUUTISSA

TYÖELÄMÄÄN, AMMATTEIHIN JA KOULUTUKSEEN PEREHTYMINEN 10 ov

- Starttipaja /yksilövalmennus 4 ov
- Työssäoppiminen (vertaisoppimalla) 6 ov

OPISKELU- JA ELÄMÄNTAITOJEN HALLINTA 9–13 ov

- Opinto-ohjaus 2 ov
- Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen 1 ov
- Yleinen työturvallisuus 1 ov
- Ensiapu I 1 ov
- Terveystieto 1 ov
- Oman terveyden edistäminen 1 ov
- Arjessa selviytymisen taidot 2 ov
- Vapaasti valittavat opinnot (HOPS) 0-3 ov
- Harrastus-/vapaa-ajantoiminta (HOPS) 0-1 ov

AMMATILLISET OPINNOT JA TYÖSSÄOPPIMINEN 18-22 ov

- Ammatilliseen perustutkintoon kuuluvia opintoja (HOPS)
- Ammatilliseen perustutkintoon liittyvää työssäoppimista (vertaisoppimalla)

LÄHTÖTASON PERUSTIETOJEN TÄYDENTÄMINEN 3-4 ov

- Tieto- ja viestintäteknikka, liikunta, matematiikka, englanti, ruotsi
- Perusopetuksen opintoja HOPS:n mukaan

2. OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOJEN SISÄLLÖT

2.1 TYÖELÄMÄÄN, AMMATTEIHIN JA KOULUTUKSEEN PEREHTYMINEN 10 ov

Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy työelämässä eri ammatteihin, niissä edellytettäviin perustaitoihin, työympäristöihin ja työhön hakeutumiseen, työllistymismahdollisuuksiin, keskeisiin sääntöihin ja toimintatapoihin. Hän pystyy valitsemaan ne koulutusalat, jotka häntä kiinnostavat.

Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy erityisesti ammatilliseen koulutukseen sekä hahmottaa sitä omien ura- ja ammatinvalintamahdollisuuksien kannalta valitsemiensa ammattitoiveiden mukaisesti. Hän perehtyy perustutkintojen koulutukseen ja muihin koulutusmahdollisuuksiin. Hän perehtyy ammatillisen koulutuksen opiskelu- ja opetus-menetelmiin, osatakseen valita itselleen sopivan. Hänellä on valmiuksia suunnitella jatko-, opintojaan, uraansa ja tulevaisuuttaan.

2.1.1 Starttipaja / yksilövalmennus 4 ov

- Pakollinen opintojakso

Tavoitteena on tukea ja ohjata opiskelijaa urasuunnittelussa. Ohjaus-/kehityskeskusteluissa autetaan opiskelijaa löytämään omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa sekä vahvistamaan hänen itsetuntoaan. Opiskelijaa ohjataan henkilökohtaisen opintosuunnitelman eli HOPSin (liite 1) laatimisessa.

Tavoitteena on myös auttaa opiskelijaa suunnittelemaan tietoisesti uraansa ja elämänsä, selkiyttämään omat tarpeensa, asettamaan opiskelu- ja työtavoitteita sekä löytämään oman urapolkunsa kohti mielekästä ammattialaa ja ammattia.

Sisältö:

- *Itsetuntemus: Minä yksilönä, itsetunnon rakentaminen ja sosiaaliset taidot*

Kuka olen, omaan persoonaan ja käyttäytymismalleihin tutustuminen, omat voimavarat ja kehittämistarpeet, mitä kykyjä ja taitoja minulla on, omat kiinnostuksen kohteet ja arvomaailma.

Toteuttamismuotoina käytetään keskustelua, improvisaatiotyötapoja, draamaa sekä itsensä ilmaisemista taiteen keinoin. Sosiaalisia taitoja opetellaan mm. ryhmäyttämisen keinoin.

- Itsensä kehittäminen

Omien kehittämistarpeiden tunnistaminen ja niiden tavoitteellinen kehittäminen; ammattiin, uraan vapaa-aikaan ja harrastuksiin, elämönhallintataitoihin sekä ihmisenä kasvamisen psyykkiseen ja fyysiseen puoleen liittyen. Sosiaalisten taitojen kasvattaminen, ryhmäkäyttäytyminen ja oma rooli ryhmässä. Ryhmän kanssa avataan aihealueita keskustellen ja erilaisten tehtävien avulla ja niitä syvennetään yhdessä opettajan ja opiskelijan välisissä kehitys- /ohjaus-keskusteluissa. Henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan, HOPSiin kirjataan kehittämisspyrkimykset ja laaditaan suunnitelma niiden toteuttamisesta.

- Uraohjaus ja urasuunnittelu

Mitä uraohjaus on ja miten sen avulla voidaan tukea opiskelua? Opintopolku, urapolku ja elinikäinen oppiminen. Toimintatapojen ja ajattelun kasvattaminen havaitsemaan erilaiset mahdollisuudet suhteessa omiin kykyihin ja kehityspyrkimyksiin sekä kyky asettaa tavoitteita ja keksiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseen.

Toteuttamistapana on tutustuminen eri ammatti-ihmisten ura- ja koulutuspolkuihin sekä eri ammattialojen töihin, ammatteihin ja koulutustarjontaan. Opintojen tavoitteet, suunnitelma ja toteutustapa kirjataan HOPSiin. Kauaskantoisempaa urasuunnitelmaa hahmotellaan HOPSin rinnalla.

- Henkilökohtainen opintosuunnitelma HOPS

Koko uraohjauksen ja opiskelun ajan HOPS on keskeinen työväline, jonka avulla opiskelija ja opintojen ohjauksesta vastaava etsivät vastausta opiskelijan kehittämistarpeet, asettavat tavoitteet, etsivät toteuttamiskeinot sekä seuraavat opintojen etenemistä ja tavoitteiden saavuttamista. HOPS reflektoi opiskeijan itsensä, opettajien, muiden opiskelijoiden sekä huoltajine kanssa. HOPS rakentuu ja muuttuu koko opintopolun ajan ja sen päivittäminen on tarpeen määrääjain.

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Paja 66 kanssa.

2.1.2 Työssäoppiminen, vertaisoppiminen 6 ov

- Pakollinen opintojakso

Työssäoppiminen toteutetaan ”kaverina” perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden kanssa työssäoppimisjaksoilla.

Jakson aikana tutustutaan keskeisiin työelämässä tarvittaviin sääntöihin ja toimintatapoihin sekä tutustutaan ammattialaan.

Työssäoppimisjakson ajaksi tehdään opiskelijan ja työnantajan välille sopimus (liite 2) ja oppilaitos nimeää ohjaavan opettajan ns. TET -jaksolle. Opiskelija pitää jakson ajalta oppimispäiväkirjaa (liite 3). Jakson päätyttyä käydään arviointikeskustelu TET jakson arviointikaavakkeen avulla (liite 4), jonka molemmat osapuolet ovat täyttäneet. Ohjaava opettaja on mukana arviointikeskustelussa. Opintojakson aikana on mahdollisuus tutustua myös eri koulutusaloihin.

2.2 OPISKELU- JA ELÄMÄNTAITOJEN HALLINTA 9-13 ov

Tavoitteena on, että opiskelija pystyy arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan. Hän pystyy asettamaan itselleen realistisia tavoitteita ja hänelle syntyy halu kehittää itseään. Opiskelija kehittää valmiuksiaan tiedon hankinnassa ja soveltaa aiemmin oppimaansa. Opiskelija pystyy tunnistamaan ongelmatilanteen ja arvioimaan tilannetta kokonaisvaltaisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa arvioida omaa toimintaansa ja toteuttaa suunnitelmiaan. Hän ottaa vastuuta elämänsä koskevista ratkaisuista. Hän kartoittaa elämäntilannettaan ja sosiaalista viitekehystä ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämän tilanteeseensa ja tulevaisuuteensa. Hän on aktiivinen ja oma-aloitteinen esim. koulutukseen ja harrastuksiin hakeutumisessa. Hän kehittää oikeutensa ja velvollisuutensa tuntevana kansalaisena.

2.2.1 Opinto-ohjaus 2 ov

- Pakollinen opintojakso

Tavoitteena on syventää perusopetuksessa saatua opinto-ohjausta ala- ja ammattikohtaisemmaksi, selkiyttää ja esitellä alakohtaisia koulutusväyliä sekä auttaa ja tukea opiskelijaa oman opiskelutekniikkansa kehittämisessä. Tavoite on, että jokainen opiskelija hakee yhteisvalinnassa opiskelupaikkaa.

Sisältö:

- *Koulutustarjonta*

Tutustuminen koulutustarjontaan, pääsyvaatimukseen, hakemiseen, koulutuksen rakenteeseen ja keston, työllistymiseen sekä opiskelun asettamiin vaatimuksiin. Tutustutaan oppilaitosten kotisivuihin, yhteisvalintaoppaaseen, vierailaan koulutusmessuilla, oppilaitoksissa, eri opintoaloilla ja työpaikoilla. Keskitetysti ja ohjatusti yhteisvalinnassa hakeminen.

- *Opiskelutekniikka*

Perehdytään opiskelutekniikkaan ja sen hyödyntämiseen omassa oppimisessa.

- *Opintososiaaliset edut*

2.2.2 Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen 1 ov

- Pakollinen opintojakso

Sisältö:

- kotitalouksien rakenne
- kotitaloudet kansantaloudessa
- kotitalouden merkitys ja tehtävät yhteiskunnassa
- kotitalouksien tarpeet ja voimavarat
- kotitalouksien tulojen muodostuminen
- kotitalouksien kulutusmenot ryhmittäin (ruoka-, asumis-, vaate-, liikennemenot sekä puhelinkulut)
- oman kotitalouden talousarvion ja kirjanpidon laatiminen
- kotitalouden käyttämät maksu- ja rahoitustavat, säästämisen- ja sijoitusmuodot
- kodin vakuutukset
- kotitalouksien verotus
- jos rahat eivät riitä – perintäkeinot, talous- ja velkaneuvonta
- vastuullisena kuluttajana toimiminen – kuluttajansuojalaki

Tämä opintojakso voidaan tunnustaa kotitalousopetuksen (talouskoulun) vastaavissa opinnoissa.

2.2.3 Yleinen työturvallisuus 1 ov

- Pakollinen opintojakso

- suoritetaan ennen työssäoppimisjaksolle lähtemistä

Sisältö:

- työsuojelu ja sen tehtäväalueet
- terveys ja työkyky
- työturvallisuuteen vaikuttavat tekijät:
 - työntekijästä johtuvat
 - työympäristötekijät
- ergonomia
- palontorjunta
- sähköturvallisuus
- terveydelle vaaralliset kemikaalit
- työ- ja suojavaatetus sekä henkilökohtaiset suojaimet

- nuorten työntekijäin suojele
- työpaikkaan perehdyttäminen

2.2.4 Ensiapu 1 ov

- Pakollinen opintojakso

- suoritetaan SPR:n ensiavun peruskurssi (EA 1)

Sisältö:

- ensiavun merkitys ja käsitteet
- auttamisvelvollisuus
- tapaturmat ja niiden yleisyys
- yleiset toimintaperiaatteet onnettomuustilanteessa
- tyyppivammat
- tajuttoman ensiapu
- elvytys
- tavallisimpien sairauskohtausten ensiapu
- verenvuoto ja verenvuotosokki
- haavat
- raajavammat
- palovammat
- myrkytykset

2.2.5 Terveystieto 1 ov

- Pakollinen opintojakso

Sisältö:

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveystoiminta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riskitekijät ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- avun hakeminen sairauksissa
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin vaikuttaminen
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalveluiden käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

2.2.6 Oman terveyden edistäminen 1 ov

- Pakollinen opintojakso

Sisältö:

Ryhmällä on mahdollisuus vaikuttaa kurssin lajivalikoimaan. Kurssin alussa käydään läpi opiskelijoiden omia toiveita, mihin lajeihin he haluaisivat tutustua. Mahdollisuuksien mukaan niistä rakennetaan kurssin sisältö. Jotkut toiveet, kuten ratsastus voivat aiheuttaa kustannuksia, jotka tulevat oppilaan itsensä maksettaviksi.

Esim: Kävelytesti, keppijumppa, ratsastus, uinti, frisbe-golf, keilaus, kuntosali, golf

2.2.7 Arjessa selviytymisen taidot 2

- Pakollinen opintojakso

Sisältö:

- henkilökohtainen hygienia
- kodin puhtaus
- kodin perustaminen
- ruoan valmistaminen/leipominen

Opetus toteutetaan oppilaitoksen kodinomaisissa tilassa käytännöntyötehtävinä. Tämä opintojakso voidaan tunnustaa kotitalousopetuksen (talouskoulun) vastaavissa opinnoissa.

2.2.8 Vapaasti valittavat opinnot (HOPS) 0-3 ov

Opiskelija voi valita kiinnostuksensa ja tarpeidensa mukaan joko oman oppilaitoksensa tai muiden oppilaitosten tarjonnasta. Opinnot voivat olla myös harrastustavoitteisia.

2.2.9 Harrastus / vapaa-ajantoiminta (HOPS) 0-1 ov

Harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa omalla ajalla ohjatusti HOPS:n mukaan.

Tavoitteena on aktivoida opiskelijaa koulun ulkopuoliseen harrastustoimintaan.

2.3 AMMATILLISET OPINNOT JA TYÖSSÄOPPIMINEN 18-22 ov

Ammatillisten opintojen tavoitteena on, että opiskelija valitsee oman ammattialansa, arvostaa valitsemaansa ammattia ja motivoituu opiskeluun ja työhön. Hän tunnistaa omat arvonsa ja niiden merkityksen omaan urasuunnitteluunsa. Opiskelija pohtii eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Hän asettaa realistisia tavoitteita koulutukselleen sekä saamansa palautteen pohjalta muuttaa toimintaansa. Opiskelija pystyy tunnistamaan työhön ja työympäristöön liittyvät vaarat ja terveyshaitat sekä suojautuu niitä vastaan oikein ja torjuu ennalta vaaraa aiheuttavia tilanteita.

Opiskelija suorittaa opintoja ammatillisen perustutkinnon tavoitteiden mukaisesti, jolloin osaaminen tunnustetaan ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Opiskelija suorittaa osan ammatillisista opinnoistaan työssäoppimalla ja niiden toteuttamisessa tulee noudattaa opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteiden määräystä.

Mahdollisuus tutustua myös tulevaan oppilaitokseen ja sen toimintaan.

2.4 LÄHTÖTASON PERUSTIETOJEN TÄYDENTÄMINEN 3-4 ov

Tavoitteena on, että opiskelija parantaa ammatillisiin opintoihin pääsyn edellytyksiään sekä opinnoissa tarvittavaa tietopohjaa. Opiskelijalla on sellainen äidinkielen, vieraiden kielten, matematiikan, tietojenkäsittelyn, taito- ja taideaineiden jne. osaaminen, että hän pystyy jatkamaan opintojaan valitsemallaan opintoalalla.

HOPS:n mukaan joko ylläpidetään yhteisten aineiden taitotasoa, suoritetaan loppuun/korotetaan perusopetuksen arvosanoja tai suoritetaan ammatilliseen perustutkintoon kuuluvia yhteisiä opintoja

3 OPISKELIJAN ARVIOINTI

Arvioinnin tulee tukea opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä ja kasvua ammatti-ihmisenä. Sen tulee olla ohjaavaa ja kannustavaa sekä opiskelijan itsearviointia kehittävä. Arvioinnin tulee tuottaa tietoa opiskelijan osaamisesta opettajille, työnantajille ja opintoihin pyrkimistä varten.

Mikäli opiskelija suorittaa opintoja ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti, ne arvioidaan määräyksen 32/011/2005, 30.9.2005 mukaisesti.

Siirryttäessä tai hakeuduttaessa ohjaavasta ja valmistavasta koulutuksesta suorittamaan ammatillista perustutkintoa on tunnustettava ja luettava hyväksi se tutkintotavoitteeseen tutkintoon sisältyvä osaaminen, minkä opiskelija on ohjaavan ja valmistavan koulutuksen aikana saavuttanut. Muut ohjaavan ja valmistavan koulutuksen opinnot voidaan tunnustaa vapaasti valittaviin opintoihin

Ammatillisen perustutkinnon opintojen suorittaminen arvioidaan ammatillisen peruskoulutuksen arvosana-asteikon mukaisesti. Muista opinnoista arvosanan sijasta voidaan käyttää hyväksyty-merkintää tai sanallista arviota.

Opinnoista annetaan Todistus suoritetuista opinnoista (A 603/2005, 13 §).

Opetushallitus on laatinut mallin ammatilliseen koulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen todistuksesta, jonka pohjalta oppilaitos on laatinut omat opintokortit (5) ja todistukset. (liite 6)

b) Ammatilliseen perustutkintoon liittyvää työssäoppimista	
5. Lähtötason perustietojen täydentäminen	
6. Ammattitavoite	
a) ammatillinen tutkinto, johon tavoittelen	
b) koulutuksen tarjoajat	
c) hakuaika:	hakemuksen jättöpäivä:
7. Suunnitelma opintojen etenemisestä mikäli hakeminen ei tuottanut tulosta.	
Ähtärissä	Opiskelija
Huoltajat	
Opettajat	
Oppilashuollon edustaja	

OVA -OPISKELIJAN SOPIMUS TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMISJAKSOSTA (TET)

Me allekirjoittaneet olemme sopineet ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen (OVA) opiskelijan TET-jakson järjestämisestä seuraavaa:

Oppilaitos Suomenselän koulutuskuntayhtymä / Ähtärin ammatti-instituutti
Koulutie 16 A , 63700 Ähtäri 06-25256951

Yritys/yhteisö: _____
Opiskelija _____
Puh: _____
TET-jakson _____
ajankohta: _____
Työpaikan _____
vastuhenkilö: _____
Puh. _____
Ohjaava _____
opettaja: _____
Puh: _____

Työpaikalla erityisesti huomioonotettavaa

TET-jakso on n.____ työpäivää (6 h /päivä) työpaikan työaikoja noudattaen. Opiskelijan työaika sovitaan TET-jakson alussa ja merkitään oppimispäiväkirjaan. Opiskelija ilmoittaa mahdollisista poissaoloista välittömästi työpaikalle ja ohjaavalle opettajalle.

Ruokailu: Opiskelija ruokailee ammatti-instituutilla
 Opiskelija saa maksuttoman aterian työnantajan tarjoamana
 Ammatti-instituutti maksaa opiskelijan aterioista henkilökunnan ateria-
 maksun _____ €/ ateria
 Opiskelijalle maksetaan ateriakorvaus (3.00 €/työpäivä TET - jakson päätyttyä)

Opiskelijan asema:

Oppilaitos vastaa opiskelijan vakuutusturvasta.

Opiskelija on perehdytettävä työtehtäviin ennen työn alkua ja häntä on ohjattava jakson aikana.

Yritys vastaa TET-jakson aikana opiskelijan työturvallisuudesta työturvallisuuslainsäädännön ja nuoren henkilön käyttämisestä työhön annettujen säädösten edellyttämällä tavalla

Opiskelijan salassapitovelvollisuus työpaikalla saamiensa tietojen osalta on sama kuin vastaavissa tehtävissä työskentelevien työntekijöiden osalta on erikseen säädetty.

Opiskelijan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

Yrityksellä on oikeus irtisanoa välittömästi tämä sopimus, jos opiskelija rikkoo tätä sopimusta, työturvallisuusohjeita tai salassapitovelvollisuutta.

Sitoudumme noudattamaan tässä sovittuja periaatteita

Paikka ja aika: _____

Opiskelija: _____

Työnantajan edustaja: _____

Työssäoppimista ohjaava opettaja: _____

Liite 3.

Suomenselän koulutuskuntayhtymä
 Ähtärin ammatti-instituutti
 Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus

OPPIMISPÄIVÄKIRJA OVA -OPISKELIJAN TET -JAKSOLLE

Opiskelija: _____

Yritys: _____

Työpaikan vastuhenkilö: _____

TET- jakson ajankohta: _____ (___ pv)

Työaika: (6 tuntia/päivä) klo _____ - _____

Opiskelijan tavoitteet / odotukset TET - jaksolle: _____

Työpaikan esittämät tavoitteet / odotukset TET – jaksolle: _____

Muuta huomioitavaa: _____

Pv	Klo	Tuntia	Kuvaus päivän tehtävistä

Opiskelijan allekirjoitus

Työnantajan edustajan allekirjoitus

Liite 4

Suomenselän koulutuskuntayhtymä
 Ähtärin ammatti-instituutti
 Koulutie 16 A
 63700 ÄHTÄRI
 Puh. 06-25256951

TYÖNANTAJAN ARVIOINTI OVA -OPISKELIJA TET -JAKSOLTA

Ammatilliseen koulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus

Opiskelija: _____

Yritys: _____

TET-jakson ajankohta: _____ (____ pv)

Ohjaava opettaja: _____

	Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä
Käyttäytyminen				
Huolellisuus				
Yhteistyökyky				

	Aina	Usein	Harvoin
Noudatti sovittuja työaikoja			
Noudatti työpaikan sääntöjä			
Noudatti saamiaan ohjeita			
Suoritti annetut tehtävät loppuun saakka			
Teki annetut tehtävät hyvin			
Toimi oma-aloitteisesti			

Muita huomioita TET-jaksosta:

Paikka

Aika

Työnantajan edustajan allekirjoitus

Liite 5

**Suomenselän koulutuskuntayhtymä
Ähtärin ammatti-instituutti**

OPINTOKORTTI

**Ammatilliseen koulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus
20 -40 ov**

Opiskelija:

Opiskelu aloitettu:

Opinnot	Laajuus	Arvosana	Arvioija	Huom.
---------	---------	----------	----------	-------

Työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtyminen (10 ov):

Starttipaja /yksilövalmennus	4 ov
Työssäoppiminen (vertaisoppimalla)	6 ov

Opiskelu- ja elämäntaitojen hallinta (9- 13 ov):

Opinto-ohjaus	2 ov
Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen	1 ov
Yleinen työturvallisuus	1 ov
Ensiapu 1	1 ov
Terveystieto	1 ov
Oman terveyden edistäminen	1 ov
Arjessa selviytymisen taidot	2 ov
Vapaasti valittavat opinnot (HOPS)	0-3 ov
Harrastus- /vapaa-ajan toiminta (omalla ajalla)	0-1 ov

Ammatilliset opinnot ja työssäoppiminen (18-22 ov):**Lähtötason perustietojen täydentäminen (3-4 ov):**

Huomautuksia:

Ähtärissä ____ . ____ . _____

 Luokanvalvoja

Arvosanat: Kiitettävä (5), Hyvä (4 ja 3), Tyydyttävä (2 ja 1), Hylätty (0), Suoritettu (S)

Liite 6**Suomenselän koulutuskuntayhtymä
Ähtärin ammatti-instituutti****TODISTUS
suoritetuista opinnoista****Maija Meikäläinen ()
on suorittanut*****Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen, 20 - 40 ov***

Opinnot: Opintojen laajuus Arvosana Huom.

Työelämään, ammatteihin ja koulutukseen perehtyminen:	10 ov
Starttipaja / yksilövalmennus	4 ov
Työssäoppiminen (vertaisoppimalla)	6 ov

Opiskelu- ja elämäntaitojen hallinta:	9-13 ov
Opinto-ohjaus	2 ov
Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen	1 ov
Yleinen työturvallisuus	1 ov
Ensiapu 1	1 ov
Terveystieto	1 ov
Oman terveyden edistämien	1 ov
Arjessa selviytymisen taidot	2 ov
Vapaasti valittavat opinnot(HOPS)	0-3 ov
Harrastus-/vapaa-ajan toiminta (HOPS)	0-1 ov

Ammatilliset opinnot ja työssäoppiminen 18 - 22ov**Lähtötason perustietojen täydentäminen: 3-4 ov**

Huomautukset:

Ähtärissä ____.

Rehtori_____
Luokanvalvoja